Марина Чернега

ПОНЯТТЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ, ФАКТОРИ ТА РЕЗЕРВИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Підвищення продуктивності праці є одним з найважливіших чинників виходу з економічної кризи, підвищення рівня життя населення, забезпечення стабільного та потужного економічного зростання. В умовах трансформаційних змін та переходу до нової системи господарювання змінюються інструменти та методи управління продуктивністю праці. В такому випадку актуальним є дослідження поняття продуктивності праці, вивчення факторів, резервів її підвищення та застосування цих знань на практиці.

Праця є основним фактором виробництва, а продуктивність праці виступає комплексним показником ефективної економічної діяльності. Поняття продуктивності праці можна розглядати в широкому та вузькому значенні. Показник, що характеризує ефективність виробничого процесу з погляду основної його мети у вигляді співвідношення продукції призначеної для реалізації за межами цього виробничого процесу та одного або декількох основних ресурсів – це продуктивність праці у вузькому значенні. В такому випадку не відображаються умови, що супроводжували виробничий процес (терміни виготовлення продукції, число травм працівників тощо) [1, 81].

Кожне підприємство характеризується певним рівнем продуктивності. Фактори зростання продуктивності праці – це сукупність всіх рушійних сил і чинників, що ведуть до збільшення продуктивності праці [2, 47]. Класифікація факторів повинна припускати не лише їх теоретичне обґрунтування, а й розробку такої системи, яка б враховувала всі зміни, що виникають на даній ланці виробництва. Відповідно до сфери дії фактори поділяють на: внутрішньовиробничі, галузеві та міжгалузеві, регіональні, загальнодержавні.

Оскільки праця виступає результатом поєднання засобів виробництва та робочої сили, то фактори можна поділити на групи за змістом: соціально-економічні (впливають на якість використовуваної робочої сили), матеріально-технічні (характеризують якість засобів виробництва), організаційно-економічні (відбивають якість поєднання робочої сили із засобами виробництва), природні умови та географічне розташування. До першої групи факторів належать: рівень кваліфікації та професійних знань, умінь, навичок; компетентність, відповідальність; здоров'я та розумові здібності; професійна придатність, адаптованість, моральність, дисциплінованість, мотивованість, трудова активність, креативність та ініціатива, соціально-психологічний клімат, система ціннісних орієнтацій. Матеріально-технічні фактори сприяють

прогресивним змінам у техніці та технології виробництва, в тому числі використання ноу-хау, нових видів сировини та ресурсів [3, 24].

Отже, фактори продуктивності праці є чи не основними у підвищенні та розвитку даного показника. Від впливу факторів на продуктивність праці залежить рівень економіки в країні, соціально-економічний розвиток життя населення. Тому для ефективної їх взаємодії потрібно використовувати всі резерви, що дають максимальну економію праці за мінімальних витрат.

Список використаних джерел:

1. Кудінова А. Аналіз продуктивності праці / Алевтина Кудінова, Денис Верба // Справочник экономиста : Искусство управления финансами. – 2009. – № 6. – С. 79–88.
2. Пасєка А. Продуктивність праці на сучасному етапі: методика вимірювання та комплексна оцінка // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 5. – С. 45–50.
3. Ревенко А. Продуктивність праці в сучасних умовах // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 2. – С. 32–37.